

Børme Blad

Entered at the post-office at Decorah, Iowa, as second class matter.

Nr. 24.

13de juni 1897.

23de aarg.

Sandstryger

Børneblad

udkommer hver søndag og koster 50 cents for aaret, betalt i forstud. I pakker til en adresse paa over 5 etspr. leveres det for 40 cents, og over 25 etspr. for 35 cents. Til Norge koster det 60 cents.

Penge og bestillinger, samt alt, hvad der angaar erpøbetion, sendes direkte til LUTH. PUB. HOUSE, Decorah, Iowa.

Alt vedkommende redaktionen af bladet sendes til Rev. E. Wulfsberg, Decorah, Iowa.

De unge korsfarere.

(Fortsættelse.)

Balborg aabnede de trætte øienlaag og saa op. Mat rakte hun faderen haanden.

„Er jeg virkelig hjemme?“ spurgte hun hvissende. „Ja, mit barn, du er hjemme!“ svarte faderen kjærlig. Han havde vanskeligt for at holde taarerne tilbage ved at se hendes forandrede udseende. Og saa hendes stemme var forandret. Den havde i forudms tid lydt saa munter og klar; men nu kom ordene fra hendes læber i et mat og træt tonesald.

Efter en stunds forløb sagde hun:

„Jeg er den, som er skyld i altsammen. Far, kan du tilgive mig? Kan du endnu holde af mig?“

Gerlak søgte at trøste og berolige hende; men det var ikke saa let.

„Hvis du bare vidste det“, stønnede hun fortvilet. „Det er mig, som er skyld i, at mor er død. Det er ogsaa mig, som er skyld i, at Albert er død. Iftedensfor at fraraade ham det, gjorde jeg alt for at faa ham til at rejse. Og hvis jeg ikke var blevet med, er det heller ikke sikkert, at han vilde have reist.“

„Vær rolig, mit elskede barn“, sagde faderen med angst i sit hjerte; thi Balborgs udseende havde gjort ham overmaade forskædet, hendes blege kinder var blevne røde; hendes blaa øine ligesom glødede, og hendes ord og hendes hele udseende vidnede om en saadan dyb hjælpeløs kval, og det gjorde faderen rent ondt at se paa hende.

Men Balborg vilde ikke lade sig berolige. Hun havde endnu ikke fortalt Bertel enkelthederne i de rædsler, som hun havde seet og oplevet paa korstoget; det hvilede altsammen med blythngde paa hendes bryst, og hun havde været for svag til at forsøge at befri

sig derfra. Men nu rev den voldsomme opbidelse hende til at udøse sit hjerte og klage sin nød for faderen. Denne indsaa, at hun havde haft bedre af at ligoe rolig og ikke nu tale om noget, som kunde sætte hendes følelser i saa voldsom bevægelse. Men det var umuligt at faa hendes tanker hen paa noget andet.

Med hede, skjælvende læber begyndte hun at fortælle, hvad hun havde oplevet.

I begyndelsen var det gaaet dem godt paa korstoget. Kun enkelte børn havde sluttet sig til dem. Og overalt, hvor de kom, havde dørene staaet aabne for dem; man havde med glæde taget imod de fromme børn, som man haabede skulde udrette saa meget for Guds riges sag. De behøvede aldrig at bede om mad eller drikke; det blev overalt givet dem mere end gjerne. Der var ogsaa god orden og tugt blandt den lille skare, som bedende og hngende fortsatte sin vej gennem landet.

Saaledes varede det ved en tre ugers tid. Men da begyndte skaren at vokse sterkt. Foruden børn mellem otte og seksten aar sluttede ogsaa mange voksne sig til toget, folk som ikke vilde arbejde, eller som drog affted af lyst til eventyr. Mange af dem var raa ugudelige mennesker. Og fra nu af begyndte elendigheden. Det var forbi med orden og tugt, og de unge, som ikke taalte nogen ondskab eller ugudelighed, maatte saa altfor ofte lide haan og mishandling. Havde man i den første tid haft overslod af alt, begyndte man nu at lide hunger og nød. Hvor man kom, søgte befolkningen at holde de store skarer saavidt muligt fra livet paa sig.

Ridder Gerlak hørte med ghsen paa hendes beretning. Han pustede tungt, og hendes ord var som dolkestik for hans hjerte. Han havde tænkt sig til, at de stakars børn moatte have lidt meget ondt; men hans datters skiltring overgik dog alt, hvad han havde tænnet forestille sig.

Saa begyndte Balborg at fortælle om Albert. Han havde været saa glad og lykkelig, de første uger. Hans tanker viledede stadig foran ham hen til det bellige land og alt, hvad de der skulde udrette. Han var den ivrigste i alle andagtsøvelser og utrættelig i at hjælpe de børn, som havde vanskeligt for at følge med paa marchen. Og hvorledes bestræbte han sig ikke for at holde orden og tugt, ogsaa efter, at saa meget raat paf havde sluttet sig til toget.

Med stigende bevægelse fortalte Balborg sine oplevelser. Hendes øine glødede, hendes læber brændte. Alt stod endnu for hende, som det skulde være sket den foregående dag. Men aller vanskeligt havde hun for at glemme hin stund, da hun sad paa en klippekrænt med den høje bror i sine arme.

De raa vilde gutter, som i skarevis havde sluttet sig til toget for at faa anledning til at røve og søge bytte, havde i en strid dræbt ham.

Gerlak stønnede lydelig, da datteren fortalte derom.

„Far!“ sagde Balborg og lagde sin magre haand paa hans arm. „Han var lykkelig, dengang det skarpe jern slog ham til jorden. Hvor mange lidelser slap han paa den maade fra! Hvorledes blev han ikke lykkelig friet fra al den elendighed, som vi siden maatte opleve. O, jeg glemmer aldrig, hvorledes jeg sad hele den lange nat paa jorden med hans haand paa mit fang. Hans blege ansigt havde et saa lykkeligt og fredeligt udtryk. Jeg kunde ikke græde, men bad hele natten om, at den almægtige Gud ogsaa vilde være mig naadig og tage mig bort fra al den store kval.“

Ridderen hørte sig hullende over sengen. Saaledes havde altsaa Albert maattet dø, hans hjære gut, hans stolthed. Fandtes der en barmhjertig Gud i himmelen, naar saadant kunde ske? I sin fortvivlelse tænkte han ikke over, hvor lidet dette livs lidelser er at agte i sammenligning med den herlighed, som engang skal blive os tildel. For hans øine stod stadig billedet af den dræbte søn, som han havde elsket saa uudsigelig. Smerten fik saadan magt over ham, at han ikke kunde andet end græde og atter græde.

Taus sad Balborg og betragtede en stund sin ulykkelige far. Hun saa, hvorledes hans haar var graaet, hvorledes hans ryg var bøjet, og hun søgte de bitreste selvbebrejdelser.

Hun havde villet vide bedre end sine foreldre, hvad der var ret; hun havde styrket Albert i hans forfæet istedenfor at hindre ham — hun var skyld i det altsammen.

Tanken paa hendes skyld fik saadan magt over hende, at hun med et skrig sank tilbage i sengen. I det samme aabnede Bertel døren og traadte sagte ind. Hun kjendte ham ikke, men bredte armene ud imod ham og raabte med en hjerteskjærende stemme:

„Kom Albert og hent mig!“

Hvad Bertel havde frygtet for var sket. Den sygdom, som hun havde været saa daarlig af i syden, og som hun ikke hele tiden var bleven ganske helbredet for, var atter vendt tilbage. Forstrækket vendte „han sig mod sin far, som sad sammensunken ved sengen, endnu ligesom magtstjaalen ved tanken paa Alberts ynkkelige død.

„Far!“ sagde han i en bønfuld tone, „fat dig! Balborg har talt for meget og faaet et feberanfald. Skal jeg ikke sende bud efter bror Konrad paa Mariedal? Jeg er bange for, at hun ikke har kræfter nok til at vinde bugt med feberen, hvis ikke Konrad lader hende faa en lægende drif.“

Langsomt rejste Gerlak sig og betragtede sin datter.

„Ogsaa hun vil dø ligesom de andre!“ mumlede han i selv fortvivlelse.

„Du maa ikke tale saaledes, far“, bad Bertel. „Den gode Gud har visselig ikke ladet hende komme hjem efter en saa lang farefuld rejse for straks at dø. Hun bliver nok kræft igjen. Tab ikke modet, hjære far!“

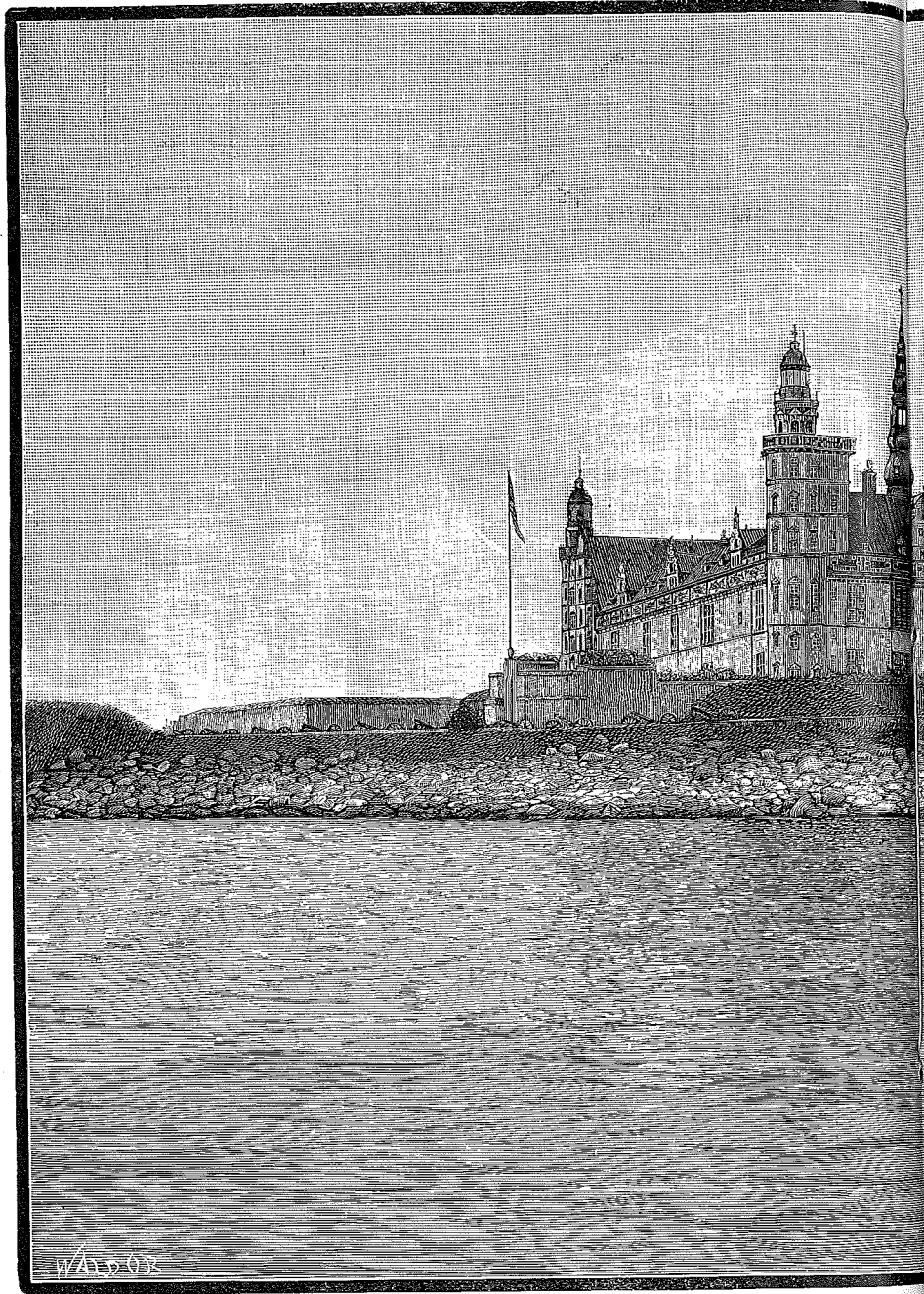
Den ro og tillid, hvormed, Bertel talte, kastede ligesom en lysstraale ind i den ulykkelige mands sjæl. Han kunde ikke svare, men greb Bertels haand og trykkede ham til sit bryst.

Bertel søgte i denne stund, at den skillemur, der saa længe havde været mellem ham og faderen, nu var brudt; de var ikke fremmede for hverandre. Sorgen havde forenet dem, og Gerlak havde lært at kjende sin søns trofaste hjerte.

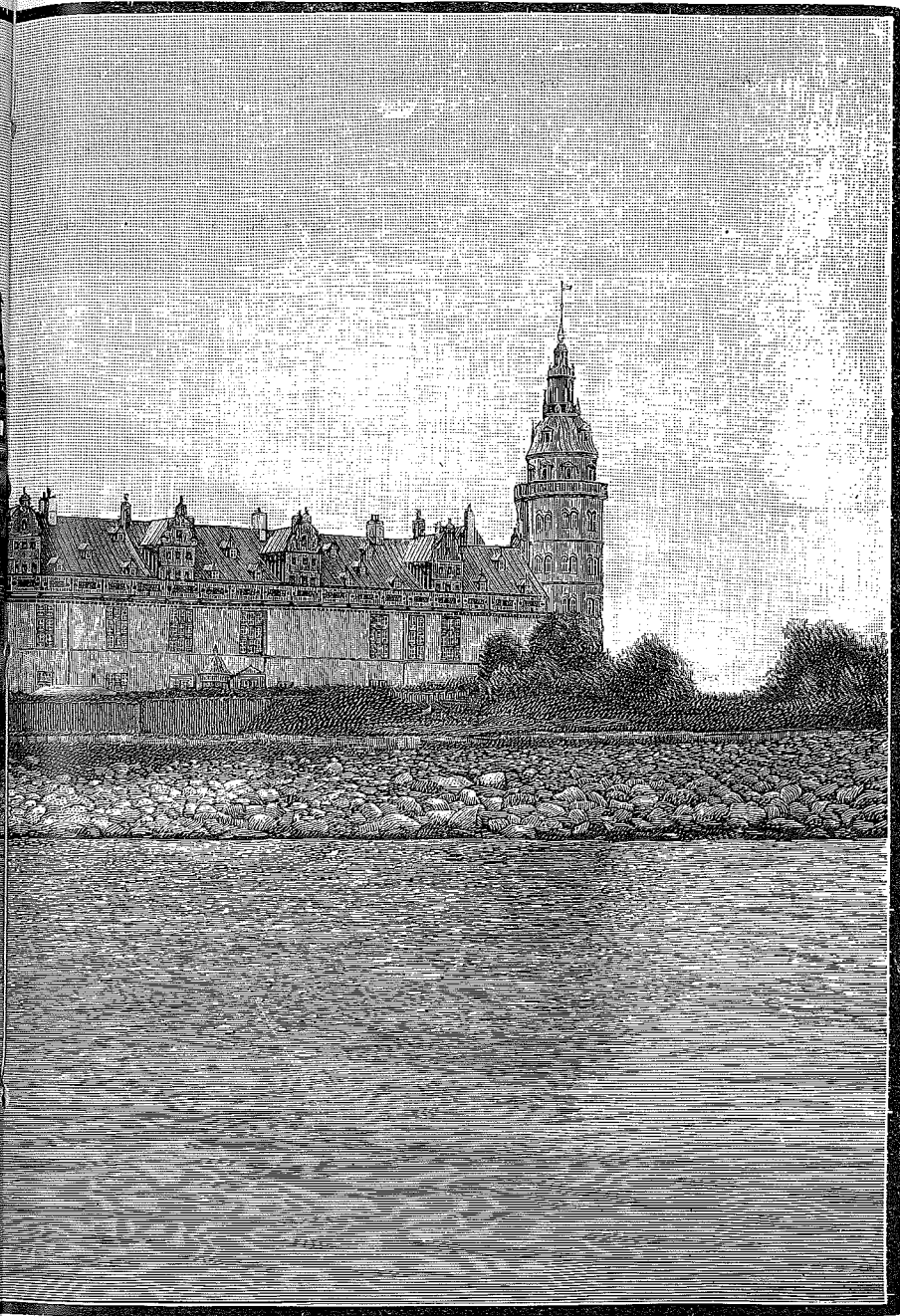
Faderen var enig i alt, hvad Bertel foreslog at gjøre. En af tjenerne blev hurtigt mulig sendt afsted til klosteret, og indtil munken kom, plejede Jutta den syge, saa godt hun kunde.

Imidlertid gik Bertel op for at se til Helvig. Han fandt hende staaende ved vinduet og stirre ud, hensunken i sorg og smerte. Hun havde forgjæves søgt at fatte mod. Hun lagde ikke merke til, at Bertel traadte ind, og først da han anden gang kaldte paa hende, vendte hun sit forgrædte ansigt mod ham.

(Sluttet.)

W. G. S. 07.

g flot.

Hvorfor græder du saa, lille Grete?

Alle Grete sad bag habegjærden med anfigtet skjult bag de smaa hvide hænder og græd saa bitterlig.

Oppe paa himmelen straalende solen i al sin pragt; inde i haven kvadrede en liden fugl saa fornøjet fra et høit æbletræ, og nede fra dalen lød bjeldklang fra de græssende fjør. Det var saadan en deilig dag, og gjæterguttens sang ogsaa sin sang af et fuldt bryst.

Men Grete — hun sad bag habegjærden og græd sine modige taarer.

Den lille fugl hoppede fra træet ned paa marken og saa med sine livlige smaa øine op paa den lille pige, som sad der, ligesom om den vilde faa hende til at synge og springe som før — men Grete hverken saa den eller hørte den; hendes taarer slød ustandselig.

„Stakkars lille pige, hvorfor græder du saa?“ vilde du viskelig have spurgt, hvis du var kommen forbi og havde seet det grædende barn. Men ingen kom forbi, og Grete var alene med sin smerte. Du maa ikke tro, at hun var fattig pige. Hendes forældre, som hun var saa usigelig glad i, havde et stort pent hus med en deilig have foran og meget andet ogsaa; men deres største skat var dog deres eneste datter, som var deres glæde og stolthed.

Og dog sad hun nu og græd i en krog af den store have.

Paa himmelen seilede stjerne langsomt afsted som hvide svaner paa en stille vandflade; men i det grædende barns hoved jagede vilde og urolige tanker hverandre afsted.

Grete havde samme eftermiddag for første gang i sit liv løst. Og hvad der bedrøvede hende aller mest var, at det var for sin snilde elskede mor, at hun havde løst. Men hvorledes var det gaaet for sig? Jo, som det saa ofte hænder. Fristelsen kom saa overraskende over hende, og hun havde ikke holdt stand. Men da ordet først var kommet over hendes læber, og hun saa op i sin mors alvorlige ansigt, var det, som om en sten lagde sig paa hendes hjerte. Moderen havde forstaaet, at hun løst, og Grete havde maattet tilstaa det. Det var ikke mange bebreidende ord, hendes kjære mama havde sagt; men dette blif — dette bedrøvede blif i hendes taarefyldte øine vilde Grete aldrig kunne glemme. Det var dette, som havde

jaget hende ud i haven; men det er ikke let at flygte fra sin onde, dømmende samvittighed; den følger mennesket ligesaa trofast som hans egen skygge.

Nu ved du hvorfor Grete græd saa saart. Det var smertens og angerens taarer. Under tiden kom den kjære mors navn paa hendes skjælvende læber, og saa borede smerten paany sin brod ind i hendes hjerte.

Da hun havde siddet en lang stund saaledes, sprang hun hurtig op, idet hun sagde til sig selv: „Hvorledes skal jeg atter kunne se min mor i øinene? Hvad vil far sige, naar han i aften kommer hjem? Og vil mor nogengang kunne blive glad i mig som i gamle dage?“

Bludselig fik hun den tanke, at hun vilde gaa til tante og raadføre sig med hende om, hvorledes hun bedst skulde faa sin mor til at blive glad i sig igjen.

Tante boede en halv times vei derfra. Man maatte gennem en skov for at komme did. Lille Grete betænkte sig ikke længe, men ilede straks afsted. „Skynd dig, skynd dig!“ sagde en stemme i hendes indre, „saa du snart kan blive lettet for din smerte.“ Og denne stemme fulgte Grete uden at tænke nærmere derover. Nogle minutter senere var hun allerede i skoven. Det var ikke første gang, hun havde været hos onkelen; men hun havde aldrig gaaet did alene og aldrig saa bedrøvet som denne gang, og hun var saa optagen af sine sørgmodige betragtninger, at hun ikke passede paa veien, og før hun vidste af det, var hun kommen ind paa en feil sti.

Tilslut syntes hun, at veien blev vel lang; hun begyndte at blive urolig og se sig om for om mulig at kjende sig igjen. Men de høie træer kunde ikke tale, og bladenes sagte hvisten, da aftenvinden satte dem i svag bevægelse, forstod hun heller ikke. Hun skyndte sig atter videre. Da holdt stien tilsidst ganske op; men Grete ilede videre hen gennem skoven; hendes hjerte bankede voldsomt, og hun pustede af anstrengelse, hun skyndte sig ustandselig videre. Hun maatte frem til tante! Hun havde ikke tanke for noget andet. Hendes klæder blev mere end en gang hængende fast i grene og torne, og hendes kjole fik mere end et rift; men det standsede ikke den fortvilede lille Grete.

Hun naaede frem til en liden aaben plads i skoven. Den nedgaaende sol kastede sine

venlige straalere ned paa den lille venlige plet. Vinden fusede svagt mellem trætoppene, og smaafluglene sang sin aftenfang. Men hvad brød Grete sig idag om træer og smaaflugle; de har ingen forstand paa, hvorledes et menneskebarn er til mode, naar det føler sig rigtig uluckyelig og forladt.

Raadvild blev hun staaende og saa sig omkring. Hun begyndte at raabe; men hendes stemme løb saa forunderlig i den ensomme skov, syntes hun, saa hun i sin forstrækkelse ikke turde raabe mere. En forførdelig angst kom over hende. Nu forstod hun først tilfulde sin stilling. Alene, ganske alene i den store skov! Hun forsøgte endnu at gaa nogle skridt; men hun orkede ikke mere, og hun maatte sætte sig ned paa noget blød mose. Hun skabte af angst.

Hun lukkede øjnene og foldede hænderne for at bede til Gud. Hun blev en stund fiddende saaledes; men tilsidst reiste hun sig med et høit skrig; hendes forladte stilling havde paany fyldt hende med den dybeste rædsel. Men hun orkede ikke at gaa.

Hun begyndte det mere og mere at kvædes i skoven, og luften blev mere kold og fugtig.

Det mørkede ogsaa. Hvad skulde hun gjøre? Skulde hun virkelig blive der hele natten? Og saa — —. Det løb aldeles rundt i det lille hoved; hun vidste hverken ud eller ind, og det var en sand velgjerning for hende, at trætheden tilsidst fik saadan overmagt over hende, at hun faldt i en urolig søvn.

Natten bredte sit mørke dække over hende, mens hun laa der og drømte. Men i mørket nærmede en stor orm sig det sovende barn. Udløst krøb den omkring stedet, hvor hun laa. Da er det, hun i sin urolige drømme raaber: „Mama, mama, hjælp dit skalkars barn!“ Og tænkt — hun faar svar, en stemme svarer lige lige i nærheden: „Ja, her er jeg, mit barn, min kjære lille Grete!“

Grete farer op. Drømte hun fremdeles? Nei, det var hendes egen kjære mor, som stod der og løftede hende op og trykkede hende ømt til sit bryst.

Hun var ikke alene. Ogsaa faderen var med og onkel og tante og den gamle Hans, tjenestegutten deres, som holdt en stor lygt i sin haand, mens han stod der og skabte af bevægelse. Og Rap gjædede saa fornøjet; ogsaa den delte de andres glæde. Men lille

Grete havde slaaet armene om moderens hals og klynget sig saaledes ind til hende, som om hun aldrig vilde slippe igjen.

Med den gjenfundne datter i sine arme vandrede nu den lykkelige mor og allesammen hjemover. Grete sønede snart i de trofaste moderarme, men selv i søvne vilde hendes smaa hænder ikke slippe taget om moderens hals.

Soldaternes aandsnærværelse

i krig har været gjenstand for ligesaa mange gjætninger som for virkelig iagttagelse. Det synes, at dødsfrygten under et slag, det være aldrig saa morderisk, ikke er saa stor, som man er tilbøielig til at tro. Man beherskes af en nervøs uro, der kan give sig udslag ved den allermindste anledning, men det har intet med dødsfrygt at gjøre. Som et eksempel i den retning kan anføres, hvad general Porter, en af general Grants mest bekendte adjutanter i den amerikanske borgerkrig, beretter. Efter et langvarigt slag var det, siger han, et interessant studium af iagttagne virkningen af de under kampen udholdte lidelser paa soldaternes nervesystem. Deres nerver var blevet saa følsomme, at selv en forbløvend fugl kunde skræmme dem op, og om der blev kastet en sten, var de straks opfattede paa angreb. Denne nervøsitet var dog ingenlunde tegn paa feighed. Under den virkelige kamp viste de sig saa modige og aandsnærværende, som det overhovedet kunde forlanges. Under en morderisk ild at vende hovedet til siden er ligesaa almindeligt som at blinke med øjnene, og general Porter kjender kun to mænd, som under saadanne omstændigheder kunde holde hovedet i aldeles rolig stilling. Den ene var general Grant. En gang havde han steget af hesten og sat sig ned under et træ for at skrive en rapport. Pludselig eksploderede en bombe lige for hans fødder. Han saa op et øjeblik og satte sig derefter rolig til at skrive videre. Ved en anden anledning, da generalen stod paa en høide med kikkerten i haanden, slog en granat ned i hans nærhed, og han overdængedes frygtelig med jord og sten, men ikke et øjeblik forandrede han stilling eller vendte kikkerten. Grant nævner intet om disse og lignende oplevelser i sine memoirer — han har neppe en ang husket dem.

Kronborg fæstning.

(Med Billedc.)

Danmark har mange slotte, og blandt disse er Kronborg slot med dets fæstningsværker et af de mest bekendte. Det ligger ikke langt fra Helsingør, der hvor Øresund er smalest og har en overordentlig smuk beliggenhed. Det er noget over tre hundrede aar gammelt og blev oprindeligt opført for at sikre opkrævelsen af den saakaldte Øresunds-told, som forbiiseilende skibe maatte betale.

Mange historiske minder af betydning er ikke knyttet til slottet. Mest bekendt er det, at den ulykkelige dronning Karoline Mathilde sad fængslet der i nogle maaneder i 1772.

Dengang Norge var forenet med Danmark har i tidernes løb mere end én nordmand siddet fængslet indenfor Kronborgs mure. Saaledes blandt andet den bekendte mestertyk Arve Svendsen eller Arve Bradvik, som han gjerne kaldtes, og som i anden halvdel af forrige aarhundrede opnåede en lignende sorgelig navnkundighed som Ole Høiland i vort aarhundrede.

Alle de andre slaver skal her have kaldt ham „far“; de viste ham formelig beundring og lyttede til med største opmærksomhed, naar han fortalte dem om sine betrifter. Tilslut rømte han ogsaa fra Kronborg, skønt han da ikke var ung længere. Han skal have taget veien over Øresund, og der er bleven sagt, at han druknede under overfarten, men noget sikkert om, hvorledes han endelig fandt sin død, vides dog ikke.

Vi vil derpaa meddele et gammelt smukt, men altfor lidet kendt digt af N. Munch om dette slot.

Kronborg.

Af A. Munch.

Kysten sagte sig høiner,
havet er blaat —
mærkt over bølgen jeg siner
det første slot.

Thi mit fædreland kjender
ei taarn og mur;
der begynder og ender
kun den høie natur.

De stolte klippernes borge
for intet man har —
man behøver ei kunst i Norge,
den ting er klar.

Her bødes paa lave grunde
med kunstig sir:
Han reiste et slot ved sunde
med taarn og spir.

End truer det stolt udover
hav og bred,
og indenfor muren sover
aarhundreders fred.

En enkelt erindring bryder
glemselens skal —
et sagte kvindetrin lyder
i den hvælvede hal.

Bølgerne synge vilde
til den gamle borg
om Karoline Mathilde
og hendes sorg.

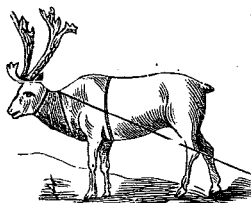
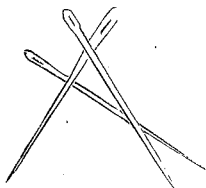
Oplosning paa billedgaander.

3 nr. 21: Svalerne bygger sit rede under tagstjæppet og glæder os ei lidet ved sin glade tvindren.

3 nr. 22: Hunden passer baade sau og ren.

Billedgaade.

E

0

1

